

A Farmakognóziai Intézet, korábbi nevén Gyógynövény- és Drogismereti Intézet az 1957-ben önálló karrá vált Gyógyszerésztudományi Kar egyik alapintézete.

Egyetemünk közvetlen elődjének, az 1872-ben alapított kolozsvári Ferencz József Tudományegyetemnek orvosi és gyógyszerészeti vonatkozásban két utódintézménye van: az egyik az 1924-ben Szegedre települt egyetem, a másik az 1949-ben létrehozott magyar nyelvű Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem.

A kolozsvári egyetemen a ma Gyógynövény- és drogismeret címen oktatott tárgyat eredetileg „Gyógyszerismeret” néven a Gyógyszerészeti Intézet munkatársai, Dr. Lőte József, majd később Dr. Jakabházi Zsigmond egyetemi tanár adta elő. 1921-ben a kolozsvári Ferencz József Tudományegyetem Szegeden nyert elhelyezést, ezt követően 1921-től 1935-ig a „Gyógyszerismeret” című kollégiumot Dr. Issekutz Béla egyetemi tanár oktatta a gyógyszerészhallgatók számára. Az intézet vezetője 1937-1945 között Dr. Jancsó Miklós egyetemi tanár volt, aki a Gyógyszerismeret című tárgy oktatását Dr. Tukats Sándor intézeti tanárra, majd Dr. Dirner Zoltán egyetemi adjunktus, egyetemi magántanárra bízta. Az 1944/45-ös tanévtől kezdve a tárgy oktatását az Orvostudományi Kar megbízása alapján Dr. Novák István egyetemi gyógyszerértári fővegyész, egyetemi magántanár látta el.

1941-ben a Gyógyszerismereti Intézetet összevonták a Gyógyszertani Intézettel, majd 1948-ban a két intézet ismét szétvált. 1951-ben a Gyógyszerismereti Intézetet tanszékké alakították, ennek igazgatójává 1953-ban Dr. Novák István egyetemi tanárt nevezték ki. Az Intézet 1953-ban az akkor még több funkciót betöltő Eötvös u. 6. szám alatti épület II. emeletén szerény körülmények között kezdte meg működését.

A Gyógyszerismereti Intézet és a hasonló nevű kollégium elnevezése 1954-ben megváltozott, tekintve, hogy a XIX. századból származó megnevezés már sem az Intézet feladatát, sem az oktatott tárgy anyagát nem tükrözte a kor szakmai színvonalának megfelelően. Az Egészségügyi Minisztérium hozzájárulásával 1954-től kezdve a Gyógynövény- és Drogismereti Intézet elnevezést használták.

Az önálló Gyógyszerésztudományi Kar első dékánja Dr. Dirner Zoltán egyetemi docens, később egyetemi tanár, és az őt követő második dékán, Dr. Novák István egyetemi tanár munkájának köszönhető, hogy az Eötvös u. 6. számú épületet a SZOTE Tanácsa javaslatára az Egészségügyi Minisztérium teljes egészében a Gyógyszerésztudományi Kar rendelkezésére bocsátotta. Az újonnan átalakított épületet 1962. május 18-án ünnepélyes keretek között vette át a Kar dékánja. Ekkor került mostani helyére a Gyógynövény- és Drogismereti Intézet az épület második emeletén.

1999-ban az Intézet történetében újabb névváltozás következett be. Dr. Máthé Imre egyetemi

tanár, a Gyógynövény- és Drogismereti Intézet igazgatója kezdeményezésére az Intézet neve Farmakognóziai Intézetre változott. A névváltoztatás azért vált szükségessé, mert az Intézet nevében található „drog” szó jelentése az idők folyamán megváltozott, a mindennapok szóhasználatában az illegálisan előállított és fogyasztott kábítószereket jelentette, és így félreértésekre adott okot. Az intézet ezért a kifejezőbb, és a külföldi irodalomban általánosan használt „Farmakognózia” nevet vette fel.

Az Intézet vezetésének története

Az 1951-ben tanszékké alakított Gyógyszerismereti, majd 1954-től Gyógynövény- és Drogismereti Intézet első igazgatója Dr. Novák István egyetemi tanár volt. Novák professzor 1953-tól 1977-ben történt nyugdíjazásáig egyetemi tanárként vezette az Intézetet. Működése alatt alakult ki a Tschrich-féle statikus farmakognóziából a dinamikus farmakognózia, és formálódott ki e tudományág mindinkább kémiai arculata, melynek nyomán Intézete nemzetközileg is ismertté vált.

1977-től utóda tanítványa, Dr. Szendrei Kálmán lett. Vezetői tevékenysége alatt jelentősen kiszélesedtek az Intézet növénykémiai kutatásai, nemzetközi és ipari kapcsolatai. 1977-től 1979-ig Dr. Háznagy András volt az Intézet megbízott vezetője, aki az akkor Genfben, a kormány megbízásából hosszabb ideig külszolgálaton lévő Szendrei professzort helyettesítette. 1979-ben Dr. Szendrei Kálmán hazatért Genfből és átvette az Intézet vezetését, majd 1984-ben az ENSZ felkérésére, a magyar kormány hozzájárulásával ismételt ENSZ szolgálatba került. Távolléte alatt, 1984. októberétől 1993. március 1-ig a megbízott tanszékvezető Dr. Tóth László egyetemi docens volt. Szendrei professzor 1977. július 1-től 1991. december 31-ig töltötte be a tanszékvezetői tisztséget.

1993. március 1-én Dr. Máthé Imre professzort nevezték ki az Intézet vezetőjének, aki a preparatív növénykémiai kutatások mellett az Intézet profilját analitikai irányultságú és produkcióbiológiai kutatásokkal bővítette. Máthé professzor hazai kutatóintézetekkel, elsősorban a MTA Ökológiai és Botanikai Kutató Intézetével szoros kapcsolatot ápolt és jelentősen bővítette az intézet külföldi együttműködéseit. Nevéhez fűződik az intézeti doktori képzés elindítása. A Farmakognózia c. doktori program 1998-ben nyert akkreditációt, amely 2000. óta a Gyógyszertudományok Doktori Iskola keretében folyik.

Az intézet jelenlegi igazgatója Dr. Hohmann Judit 2007. június 15-én vette át tanszékvezetői megbízatását.

A Farmakognóziai Intézet története (szerző: Csinálos Krisztina, témavezető: Dr. Varga Erzsébet egyetemi docens; Szeged, 2000.) c. szakdolgozat alapján